взаємопов'язаних даних, що відображають типові та важливі в криміналістичному плані властивості та ознаки таких злочинів. Знання та вміле використання таких даних є необхідною умовою успішного розкриття та попередження вчинення вбивств. Таким чином, враховуючи вищевикладене можна дійти висновку, що проблема розслідування вбивства та така її складова, як криміналістична характеристика потребує детального дослідження та систематизації.

Література

1. Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш [та ін.]; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Вид. 3-тє, перероб. та доп. – Х.: Одісей, 2006. – 1184 с.

2. Криминалистика: учеб. пос. / И. С. Андреев, Г. И. Грамович, Н. И. Порубов; под. ред. Н. И. Порубова. – Минск, 1997. – 324 с.

УДК 343.1 (043.2)

Малярчук Н. В., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДЕЯКІ НЕДОЛІКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ВІДНОСИН У КПК УКРАЇНИ

Об'єктами, що беруться під захист від кримінальних правопорушень за допомогою кримінальних процесуальних норм, є: особа, суспільство, держава. Об'єктами охорони є права, свободи та законні інтереси учасників кримінального провадження. Під такою охороною слід розуміти забезпечення необхідних умов для здійснення прав, свобод і задоволення законних інтересів, їх недоторканності та непорушності за допомогою чіткого врегулювання кримінальних процесуальних відносин та прийняття заходів правового характеру з метою недопущення порушення прав учасників кримінального провадження [1, с. 7].

Тому вразі наявності недоліків правового регулювання кримінальних процесуальних відносин це безпосередньо впливає на якість та рівень охорони прав, свобод і у задоволенні законних інтересів про, які йшла мова вище.

За таких умов розглянемо деякі проблеми правового регулювання в Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України), а також запропонуємо можливі шляхи їх виправлення.

Так, звернемо увагу на використання та впровадження застосування електронних засобів контролю (далі – ЕЗК) щодо підозрюваного, обвинуваченого відповідно до ст. 195 КПК України [2]. ЕЗК дає змогу відслідковувати та фіксувати місцезнаходження підозрюваного. Такий

пристрій має бути захищений від самостійного знімання, пошкодження або іншого втручання в його роботу з метою ухилення від контролю та сигналізувати про спроби особи здійснити такі дії.

Законодавець зауважує про обов'язок слідчого, працівника органу Національної поліції перед застосуванням ЕЗК під розпис роз'яснити підозрюваному, обвинуваченому правила користування пристроєм, техніку безпеки поводження з ним та наслідки його зняття або неправомірного втручання в його роботу з метою ухилення від контролю (ч. 5 ст. 195 КПК України) [2]. В разі не виконання вимог ст. 195 КПК України підозрюваним, обвинуваченим, то згідно з наказом Міністерства внутрішніх справ України від 9 серпня 2012 р. № 696 «Про затвердження Положення про порядок застосування електронних засобів контролю» пункту 3.4. передбачається застосування положень ст. 179 КПК України [3]. Так, за таких обставин до особи підозрюваного, обвинуваченого може бути застосований більш жорсткий запобіжний захід, а також може бути накладене грошове стягнення в розмірі від 0,25 мінімальної заробітної плати до 2 розмірів мінімальної заробітної плати. На нашу думку, такий вид санкції у разі порушення вимог носіння ЕЗК є не ефективним. З упевненістю можна стверджувати, що положення ч. 2 ст. 179 не є достатньо переконливими або достатніми для того щоб попередити вчинення таких протиправних дій як зняття ЕЗК підозрюваним або обвинуваченим. Відповідна стаття на нашу думку має містити більш жорсткіші заходи, а ніж застосування іншого виду запобіжного заходу та грошового стягнення. Одним із способів унеможливлення порушення норм КПК України в контексті зняття або неправомірного втручання в роботу електронних засобів контролю з метою його ухилення від контролю вбачається шляхом запровадження несення кримінальну відповідальність за такі дії. Вбачається доцільність внести зміни до ст. 195 КПК України в контексті доповнення її нормою, що інформувала про невідворотність кримінальної відповідальності за умисне знаття або неправомірне втручання в роботу ЕЗК з метою ухилення від контролю. Натомість положення ч. 2 ст. 179 КПК України вступали би в дію у разі порушення правил користування пристроєм або порушення обов'язків передбачених призначеним запобіжним заходом у вигляді особистого зобов'язання, особистої поруки, застави чи домашнього арешту. Таким чином, у разі знаття ЕЗК підозрюваного, обвинуваченого можливо було піддати кримінальній відповідальності за ст. 382 Кримінальний кодекс України в якій ідеться про умисне невиконання вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, або перешкоджання їх виконанню [4]. Також законодавець може відзначити важливість інституту ЕЗК та передбачити охоронну останнього шляхом доповнення в Розділі XVIII Злочини проти правосуддя КК України окремою статтею «умисне знаття або неправомірне втручання в роботу електронного засобу

контрою».

Наступним, на що слід звернути увагу, це положення статті 491 КПК щодо участі законного представника, педагога, психолога або лікаря в допиті неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого. В частині першій передбачено, що неповнолітній який не досяг шістнадцятирічного віку або якщо неповнолітнього визнано розумово відсталим, на його допиті за рішенням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду або за клопотанням захисника забезпечується участь законного представника, педагога чи психолога, а у разі необхідності – лікаря. Позиція законодавця на нашу думку є незрозумілою та не послідовною тому, що при допити малолітньої чи неповнолітньої особи у кримінальному провадженні відповідно до ст. 226 КПК встановлюється обов'язок залучення законного представника, педагога або психолога і лише передбачається право вибору щодо залучення лікаря. Слід відмітити, що положення статті 226 застосовуються при проведенні допиту не залежно від процесуального статусу малолітнього чи неповнолітнього та їх віку [1, с. 567-569]. За таких умов є незрозумілим зазначення в ст. 491 КПК вікового цензу на залучення педагога, психолога або лікаря тим більше ще й за ініціативою слідчого, прокурора, слідчого судді, суду або за клопотанням захисника підозрюваного чи обвинуваченого. Тим більше непослідовність полягає у тому, що так чи інакше положення ч. 2 статті 226 мають бути виконуватись у будь-якому випадку, то чому ж інші положення не враховані якщо вони так само є обов'язковими до виконання тим більше, що сама стаття містить термін «особливості» допиту малолітньої або неповнолітньої особи, а статті 491 відноситься до Глави 38, параграфу 1, що має назву «Загальні правила кримінального провадження щодо неповнолітніх». Таким чином, у будь-якому разі відповідні положення розглянутих статей як мінімум мали бути узгоджені між собою, а передбачення в ч. 1 ст. 491 віку в взагалі є недоцільним з урахуванням положень ст. 226 КПК.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / [О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, С. П. Бурдоль та ін.]; редкол.: В. Я. Тацій, О. В. Капліна, О. Г. Шило. – Х.: Право, 2013. – 768 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс від 13.04.2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.

3. Про затвердження Положення про порядок застосування електронних засобів контролю: наказ від 09.08.2012 р. № 696 / Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4. rada. gov. ua/ laws/ show/ z1503-12.

4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III // Офіційний вісник України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.